

Evropski dan darovanja 10. 10. 2020 - sporočilo za javnost

Ljubljana, 6. 10. 2020

**Epidemija ni in ne sme zaustaviti darovanja in zdravljenja s presaditvijo organov.
To leto manj opredelitev - izberite varno in enostavno elektronsko pot.**

Vsako drugo oktobrsko soboto obeležujemo evropski dan darovanja, s katerim usmerimo pozornost javnosti na darovanje organov in tkiv. Brez prostovoljnega darovanja ni zdravljenja s presaditvijo. V Sloveniji je trenutno na čakalnem seznamu 211 bolnikov.

Dogodek je hkrati priložnost za zahvalo darovalcem in darovalkam in njihovim svojcem, ki so podali soglasje za darovanje. V letu, ki ga je zaznamoval novi koronavirus, gre zahvala tudi številnim sodelavcem in ekipam v donorskih in transplantacijskih programih, ki s strokovnim, uigranim in srčnim pristopom zagotavljajo, da darovanje in zdravljenje s presaditvijo med epidemijo ni zastalo.

Področje darovanja in presaditev je zgleden primer v našem zdravstvu. Hitra odzivnost na spremenjene razmere, tradicija odličnosti, dobre povezanosti, strokovnosti in vpetosti v mednarodno okolje so pripomogle, da smo transplantacijsko dejavnost ustrezno prilagodili in programov darovanja in zdravljenja nismo prekinili.

V LETU 2020 VEČ TRANSPLANTACIJ IN OBLETNICA 20-LETNEGA SODELOVANJA Z EUROTRANSPLANTOM

»Leto 2020 je za nas v marsičem posebno. Januarja smo s slovesnim simpozijem obeležili praznovanje 20 obletnice uspešnega sodelovanja z mednarodno mrežo izmenjave organov in tkiv Eurotransplantom«, razlaga prim. Danica Avsec, direktorica Slovenija-transplanta. »Na obletnico smo upravičeno lahko ponosni. Že leta 2000 smo se kot prvi v regiji pridružili skupini najnaprednejših držav s področja transplantacijske dejavnosti. S tem smo zagotovili občutno boljše izide zdravljenja za naše bolnike in pa tudi strokovni razvoj. Naš nacionalni donorski program je še danes v marsičem zgleden primer na mednarodni ravni, predvsem na področju kakovosti, varnosti in preglednosti. Imamo tudi nadpovprečne rezultate v preživetju po transplantacijah. Če bi delovali le znotraj Slovenije, marsikdo na čakalnem seznamu ne bi dočakal ujemajočega darovalca. Kritični so urgentni primeri, ko otrok ali odrasla oseba zaradi nenadne odpovedi organa urgentno potrebuje presaditev za preživetje. Takrat na pomoč priskoči Eurotransplant. Tudi v času razglašene epidemije smo imeli nekaj takšnih primerov.«

Medtem ko so se transplantacijski centri po Evropi zaradi slabe epidemiološke situacije zapirali, ali zaradi pomanjkanja bolnišničnih in kadrovskih kapacitet zmanjšali programe celo za 90 %, smo v Sloveniji opravili več presaditev ledvic kot lani. 73 % organov za presaditev smo v tem času prejeli iz držav članic Eurotransplanta. Omejitve v transplantacijskih centrih v tujini so dodatno spodbudile razvojne premike na področju presaditev pljuč. Poleti je bila izvedena prva presaditev pljuč pri otroku v Sloveniji. To je velika pridobitev za male bolnike in njihove starše, saj ni več obremenjujočih poti zaradi zdravljenja na Dunaj.

V donorskem programu število umrlih darovalcev ni upadlo. Umrlih darovalcev je bilo letos do konca septembra 37. Andrej Gadžijev, dr. med. s Slovenija-transplanta pojasnjuje: *»Kdor umre z okužbo*

covid-19, ne more biti darovalec. Tveganje za škodovanje prejemniku je previsoko. Pravočasno smo v donorskem in prejemniškem programu uvedli številne preventivne ukrepe za varnost bolnikov in osebja». Stopnja soglasja svojcev za darovanje je ostala visoka, okoli 75 %, kar je tudi odraz zaupanja javnosti v dejavnost.

Opažamo pa upad vpisa v nacionalni register opredeljenih oseb glede darovanja organov in tkiv. V letošnjem letu se je opredelilo 563 ljudi, kar je za tretjino manj v primerjavi z lanskim letom. Žal so se zaradi zaščitnih vladnih ukrepov možnosti za osebni vpis na javnih dogodkih močno skrčile. Poudarjamo pa, da obstaja hitra in enostavna možnost opredelitve po elektronski poti (prek portala e-uprava). Za izpeljavo postopka je potrebno kvalificirano digitalno potrdilo. *»Z opredelitvijo izrazite solidarnost in pripravljenost pomagati sočloveku v stiski. Verjetnost za dejansko darovanje je nizka. Le okoli 2 % umrlih v bolnišnici je primernih darovalcev organov in tkiv. Za darovanje morajo biti izpolnjeni številni medicinski in zakonski kriteriji, ki jih ni mogoče predvideti. Vsi postopki so pregledni, jasno določeni in zagotavljajo maksimalno varnost za darovalce in prejemnike«,* poudarja prim. Danica Avsec.

Pogovorite se z bližnjimi o vaših stališčih. Po slovenski zakonodaji je za posmrtno darovanje v primeru, ko ni znana volja pokojnega, potrebno soglasje svojcev. Zaradi nizkega odstotka opredeljenih oseb, so v praksi skoraj vedno svojci tisti, ki odločajo. *»Zakaj bi prelagali odgovornost odločanja na bližnje? Prav bi bilo, da bi razmislili in se opredelili za časa življenja«* še dodaja prim. Avsec.

Letos zaradi slabe epidemiološke situacije ne načrtujemo javnega dogodka. Pripravili smo nove informativne zgibanke o darovanju organov in tkiv, ki jih bomo razširili po zdravstvenih domovih in drugod po Sloveniji. Če bi jih želeli tudi vi, nam pišite.

Za dodatna medijska vprašanja in sogovornike se prosimo obrnite na elektronski naslov barbara.ustar@slovenija-transplant.si ali pokličite na 01 300 68 60.

Statistični podatki Zavoda Slovenija-transplant

> Na čakalnem seznamu je na dan 5. 10. 2020 211 bolnikov, in sicer za srce 54, za ledvico 117 (od tega 1 v kombinaciji z jetri in 3 v kombinaciji s trebušno slinavko); za presaditev jeter 33 (od tega 1 v kombinaciji z ledvico), pljuč 7, trebušne slinavke 4 (od tega 3 v kombinaciji z ledvico).

> Povprečne čakalne dobe so: za srce 247 dni (za urgentne presaditve 50 dni); za ledvico približno 300 dni; za jetra 155 dni.

> V Centru za transplantacijsko dejavnost v UKC Ljubljana so v tem letu do konca septembra presadili 89 organov: 38 ledvic, 18 src, 20 jeter, 11 pljuč in 2 trebušni slinavki (v kombinaciji z ledvico).

> Stopnja privolitve svojcev za darovanje je bila visoka, in sicer 75 %. Podatek kaže na visoko podporo javnosti.

> V nacionalni register opredeljenih oseb se je v tem letu vpisalo 563 ljudi, od tega 559 za in 4 proti darovanju. Skupaj je registru vpisanih 10429 ljudi (od tega 10411 za, 18 proti).

Več statističnih podatkov najdete v publikaciji Daj življenju priložnost: Donorska in transplantacijska dejavnost v Sloveniji v 2019, ki je dostopna na povezavi <https://www.slovenija-transplant.si/uploads/upload/Daj-Zivljenju-Priloznost-2019.pdf>.